

N:o 39.

Af Herr E. Olsson: Med förslag till förändrade stadganden, rörande tillsättande af skollärare-, klockare- och orgelnistbeställningar.

Det erkännande min motion, rörande tillsättning af skollärare-, klockare- och organist-beställningar, i viss mån rönt såväl inom Lag-Utskottet, som jemväl vid behandling af samma motion inom Kammaren, har föranledt mig att ånyo väcka samma motion, under förhoppning att den skall vinna fullt erkännande, så att den nu blir af Riksdagen bifal- len, synnerligast som Kyrkomötet ingenting åtgjort i saken och ej heller, såsom mig synes, dessa lagrum äro af bestämd kyrkolags natur utan fast- mer böra hänföras till natur af civil eller kommunal lag.

Åberopande samma skäl nu som då, får jag härigenom värdsamt anföra:

Af föråldrade lagar, hvilkas tillämpning icke rätt passa in på för- hållandena i vår tid, är stadgandet i kyrkolagens 24 kap. 30 och 31 §§ tillika med Kongl. resolutionerna af den 20 November 1786 och den 7 Juli 1832, enligt hvilka lagrum och författningar kyrkoherden i en för- samling i fråga om val om organist och klockare tillerkännes den rätten att, oafsedt den röst han eger att afgifva för sitt boställe, beräkna i kraft af sitt embete halfva antalet af de afgifna rösterna.

När nu väl, på de flesta ställen, ofvannämnda befattningar äro för- enade med skollärarebefattningen, så blir förhållandet det att kyrkoher- den äfven i afseende å val till skollärare åtnjuter samma förmånsrätt, hvilket ock har blifvit bestyrkt af Kongl. Maj:ts afgörande af de klagomål, som af församlingar blifvit gjorda hos vederbörande myndigheter i denna sak.

Att en sådan förmånsrätt för kyrkoherden eller den hans embete förestår, förefinnas i fråga om val af organist och klockare kan väl måhända hafva något skäl för sig och länder icke så mycket till men för församlingen, alldenstund de äro befattningar, som äro af mindre betydelse, men att, när med dem äfven är förenad skollärarebefattning, samma förmån skall tillkomma honom, det innebär lindrigast sagdt en obillighet emot församlingen, ja det är ett slags förmynderskap, som både är nedsättande och menligt för henne. Nedsättande är detta lagstadgande derföre, att det uttalar ett misstroende både till folkets vilja och förmåga att kunna med stöd af vederbörande auktoritetens vitsord och betyg utse en skicklig lärare, ehuru väl ingen församling nu för tiden är så vanlottad, att hon icke eger rätt många medlemmar, som väl förstå att bedömma de egenskaper, för att icke säga kunskaper och skicklighet, som en folkskollärare bör ega, för att blifva en duglig barnalärare. Och dessa personer är det gemenligen, hvilka i form af skolråd tillsammans med pastor pröfvar de sökandes meriter och sedan upprätta förslag af dem bland de sökande, som äro bäst vitsordade. Härtill kommer äfven den kontroll som utöfvas af folkskoleinspektören, och då blir ju alltså, såsom mig synes, det försigtighetsmått, som de nämnda lagrummen söka att åstadkomma, öfverflödiga, emedan pastor vid denna förberedande åtgärd lätt kan förebygga att ett dåligt val göres af församlingen genom det inflytande han bör ega inom sin församling i dylika frågor. Eger han deremot icke detta inflytande, är det säkerligen ofta hans eget fel, och om han då icke kan göra detta sitt inflytande gällande på förtroendets väg, utan blott genom tillämpning af ett lagstadgande, som måste kännas förnärmande emot församlingens rätt, så hvad han tror sig vinna på ena hållet, det förlorar han mångdubbelt på det andra. Ty när förtroendet är rubbadt emellan en pastor och hans församling, då kan han föga eller intet uträtta till sin församlings sanna båtnad, emedan med maktspråk i längden ingenting vinnes. Derföre är det nog också på många ställen, som pastor, inseende detta, sjelfmant afstår från denna sin rätt att rösta vid val af skollärare, utan visar sin församling förtroende och tillmötesgående. Och man har i sådant fall icke hört af något missnöje, utan allt har varit godt och väl. Så har förhållandet deremot icke alltid varit, der pastor gent emot sin församling begagnat sig af den rätt, som honom tillkommer enligt ofvannämnda lagrum. Ty det finnes församlingar som, till följd af denna pastors utöfvade rätt, hafva att beklaga, att deras sannskyldiga bästa härutinnan icke blifvit tillgodosedt så som sig bort, utan att i stället enskild bevågenhet m. m. blifvit det bestämmande. Hvar och en kan

då lätt finna, huru stort men detta kan medföra för en församling, som då ofta i stället för en ung, skicklig och i alla måtto väl vitsordad man, måste hålla tillgoda kanske med en okunnig och snart sagdt utsliten skollärare, derföre att denne senare till följd af en särskild egenskap, mindre afseende hvad som behöfves för skolan, dock mera behagar pastor.

De förhållanden, som jag nu här framställt såsom en möjlighet, äro långt ifrån gripna ur luften eller otänkbara, utan de grunda sig tvärtom på verklig erfarenhet, och jag kan, om så påfordras, med verkliga fakta bestyrka, att de mer än en gång kunna ega rum; jag gissar dessutom, att jag på detta rum icke står ensam om denna min erfarenhet.

På grund af hvad jag sålunda här haft äran anföra, vågar jag föreslå,

att stadgandet i kyrkolagens 24 kap. 30 och 31 §§ tillika med Kongl. resolutionerna af den 20 November 1786 och den 7 Juli 1832 måtte upphävas, och stadgandet om val af skollärare-, klockare- och organist-befattningar så ändras, att pastor ej må ega att afgifva mer än en hel röst för sitt embete utom den röst han eger att afgifva för pastorsbostället.

Om remiss af denna min motion till Lag-Utskottet anhålles vördsam.

Stockholm den 28 Januari 1874.

Eric Olsson,
från Örebro län.